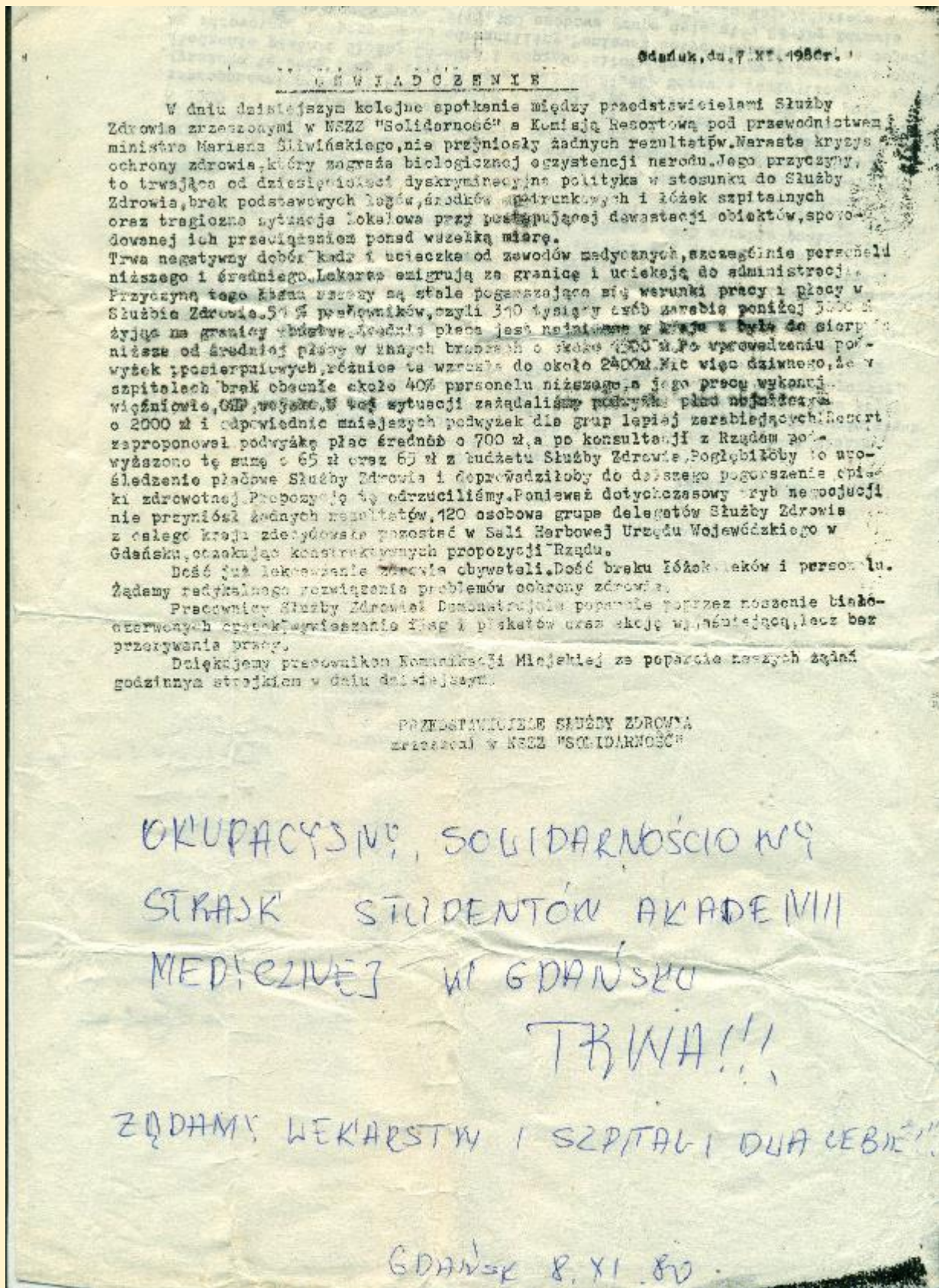

Plebiscyt na ARCHIWALNE ŹRÓDŁO ROKU 2021

Kategoria 1

**źródło archiwalne
dokumentujące najbardziej przełomowe wydarzenia**

Źródło nr 1

Tytuł dokumentu: Oświadczenie przedstawicieli służby zdrowia zrzeszonych w NSZZ „Solidarność” z dnia 7 listopada 1980 roku z dopiskiem strajkujących studentów Akademii Medycznej w Gdańsku z dnia 8 listopada 1980 roku

Data wystawienia: 7/8.11.1980 r.

Opis źródła: Dokument zgłoszony do konkursu to karta maszynopisu formatu A4, zawierająca 32 wersy tekstu, datowana na 7 listopada 1980 roku. Jest to oświadczenie pracowników służby zdrowia

zrzeszonych w ramach NSZZ „Solidarność”, informujące o przebiegu rozmów ze stroną rządową w budynku Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku nt. poprawy warunków w służbie zdrowia, ich fiasku, jak i pierwszych działaniach strajku w dniach 7-16.11.1980 r.

Poniżej znajduje się odręczny dopisek wykonany długopisem, datowany na dzień 8.11.1980 r.

Treść brzmi: „*Okupacyjny, Solidarnościowy Strajk Studentów Akademii Medycznej w Gdańsku TRWA!!! Żądamy Lekarstw i Szpitali dla Ciebie!!! Gdańsk 8.XI.80*”.

Oświadczenie zawiera opis bieżącego stanu polskiej służby zdrowia, kontrastującego z treścią sprawozdań przygotowywanych na potrzeby władz centralnych i mediów. Przedstawiciele służby zdrowia, zrzeszeni w NSZZ „Solidarność”, dobitnie wskazywali na niedobory sprzętu medycznego, w tym podstawowych jego elementów: leków i środków opatrunkowych, a także niedoinwestowanie obiektów szpitalnych i ich katastrofalny stan, braki kadrowe, brak miejsc i łóżek dla pacjentów oraz niskie płace.

Dokument ten jest unikatowym świadectwem strajku pracowników służby zdrowia w Gdańsku w pierwszej połowie listopada 1980 roku. Z racji charakteru pracy personelu medycznego nie brał on powszechnego udziału w strajku Sierpnia’80. Natomiast listopadowa akcja była prowadzona w imieniu służby zdrowia z całego kraju.

Odręczny dopisek studentów świadczy o osobistym i emocjonalnym zaangażowaniu społeczności akademickiej ówczesnej Akademii Medycznej w Gdańsku, która tłumnie odpowiedziała na apel swoich starszych kolegów. Jest to także unikatowy dokument, pokazujący zaangażowanie studenckiej braci i pierwsze momenty funkcjonowania strajku okupacyjnego z listopada 1980 r. w budynku IBM przy ul. Dębinki.

Wyżej wspomniane źródło jest więc unikatowym dokumentem w skali nie tylko województwa pomorskiego, lecz całego kraju. Stanowi podstawę do badań z zakresu najnowszej historii Polski, historii medycyny, opozycji antyrządowej po 1945 roku, jak i samego ruchu „Solidarność”.

Miejsce przechowywania źródła (sygnatura): Muzeum Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego (skrót: Muzeum GUMed.), NSZ (P). Strajk studencki AMG 11’80, nr 8

Źródło nr 2

ZARZADZENIE

MINISTRA OŚWIATY

z dnia 24 września 1946 r. /Nr IIKN-5368/46/

w sprawie otwarcia Państwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej
w Gdańsku.

Na podstawie art.1 ustawy z dnia 4 marca 1920 r.
o tymczasowym ustroju władz szkolnych /Dz.U.R.P.Nr 50,
poz.304/ oraz art.51 ustawy z dnia 11 marca 1932 r.
o ustroju szkolnictwa /Dz.U.R.P.Nr 38,poz.389/ zarzą-
dzam, co następuje :

§ 1. Otwiera się Państwową Wyższą Szkołę Pedago-
giczną w Gdańsku jako wyższą szkołę nieaka-
demicką.

§ 2. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem
1 września 1946 r.

M i n i s t e r

Wycech

Tytuł dokumentu: Zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 24 września 1946 roku (Nr IIKN-5368/46) w sprawie otwarcia Państwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku

Data wystawienia: 24.09.1946 r.

Opis źródła: Niniejsze źródło to rozporządzenie Ministra Oświaty w sprawie otwarcia Państwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku (PWSP). Historia PWSP sięga roku 1945 roku, kiedy w Gdańsku-Oliwie otwarto 2-letnie Pedagogium. Placówką mającą kształcić nauczycieli szkół

podstawowych kierował dr Jan Schwarz. W kolejnym roku pod jego kierownictwem utworzony został Komitet Organizacyjny Państwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku (PWSP). Rozpoczęła ona swoją działalność 1 października 1946 roku jako szkoła wyższa o profilu zawodowym. Do roku 1948 PWSP funkcjonowała wspólnie z V Liceum w gmachu przy ul. Polanki 130 w Oliwie. W drugiej połowie roku 1948 przeniesiona została do budynku po dawnym seminarium królewskim przy ul. Jana III Sobieskiego 18 w Gdańsku-Wrzeszczu. W 1952 roku zmieniono nazwę uczelni na Wyższa Szkoła Pedagogiczna (WSP).

Początkowo studia na PWSP trwały trzy lata i kończyły się napisaniem pracy dyplomowej. Placówka posiadała trzy wydziały: humanistyczny, matematyczno-fizyczny oraz przyrodniczo-geograficzny. W 1954 roku WSP otrzymała prawa akademickie, a co za tym idzie możliwość nadawania swoim absolwentom tytułu magistra. Cztery lata później uczelnia otrzymała takie same prawa jak uniwersytety. Okres kształcenia wydłużony został wówczas do 5 lat. W 1959 roku wydział Filologiczno-Historyczny jako pierwszy otrzymał prawo nadawania stopnia doktora.

Lata sześćdziesiąte to proces odchodzenia uczelni od kształcenia tylko kadr oświatowych. W 1960 roku działały już 24 katedry, a w roku akademickim 1967/68 studenci kształcili się na dziewięciu kierunkach, obok pedagogiki były to: historia, filologia polska, filologia rosyjska, geografia, biologia, matematyka, fizyka i chemia.

W 1970 roku WSP weszła w skład nowo powołanego Uniwersytetu Gdańskiego.

Dodatkowym walorem historycznym źródła jest fakt, że znajduje się na nim oryginalny podpis ówczesnego Ministra Oświaty – Czesława Wycecha. Wycech był ministrem oświaty od 1945 do początku 1947 roku. Był to czas kiedy rządzący zmierzali do zjednoczenia sobie działaczy Związku Nauczycielstwa Polskiego (ZNP) oraz podtrzymywanie pozorów, iż Rząd Tymczasowy jest rządem jedności narodowej. Stąd w połowie 1945 roku Prezes Zarządu Głównego ZNP oraz działacz PSL (Polskie Stronnictwo Ludowe) – Czesław Wycech otrzymał propozycję objęcia teki ministra oświaty.

Miejsce przechowywania źródła (sygnatura): Archiwum Uniwersytetu Gdańskiego, AWSP 27

Źródło nr 3

1 94

Protokół nr 1
z zebrania Prezydium N H S' gdańskie
21.08.80r godz. 14⁴⁵

1. Wybór przewodniczącego zebrania:
p. Kobylinski
2. Stwierdza się brak oficjalnej delegacji od N H S' ze Szczecina.
3. Postuluje się wybór jednej osoby z Prezydium N H S', która będzie odczytywała oficjalne komunikaty przez mikrofon.
Propozycja spikera:
p. Bogdan Lis
Osoby, które będą sprawdzały wiarygodność podawanych informacji:
p. Jedruszewski
p. Kobylinski
Pomysze osoby będą stanowić komórkę spikerską.
4. Skierowanie skierowania do N H S' J N (Frontu Jedności Narodowej) w sprawie reprezji w stosunku do delegatów N H S'.
5. Postuluje się stałe zebrania Prezydium N H S' dwa razy dziennie.
 - a) I zebranie dla delegatów N H S'
o godz. 8³⁰ - 9³⁰
 - b) II zebranie: Narada ogólna Prezydium N H S' podsumowująca działalność z całego dnia i przygotowująca plan działania na dzień następny zaczyna się na wieczór po godz. 22⁰⁰.

6. Sprawy organizacyjne działalności Prezydium MKS

a) Złożyć zeszyt wyjść na teren stoczni:
dokąd i na jak długo oraz przyjąć
członków Prezydium MKS.

b) Postulat: członkowie Prezydium MKS
ze względu na własne bezpieczeństwo
nie mogą opuścić terenu Stoczni Gdańskiej
im. Lenina.

c) Wyznaczona zostaje jedna osoba, która
będzie gromadziła dokumentację o represjach
w stosunku do delegatów MKS.

1. p.

(Wiadomo, że delegaci z gościcina zostali
pobici przez milicję.

d) Wyznacza się jedną osobę, która będzie
zbiierać i odpowiadać za wszystkie inne
wnioski i informacje napływające do Prezydium
MKS. *Gronicki (człownik)*

e) Prośba do Komitetu Strajkowego Stoczni
Gdańskiej im. Lenina, żeby sprawnie zorganizować
służbę porządkową.

1. Zapewnić spanie członkom Prezydium
MKS.

2. Udostępnić umywalki z ciepłą wodą.

3. Zapewnić jedzenie za stołem Prezydium.

7. Postanawia się raz dziennie wieczorem
odczytywać postulaty MKS.

8. Prezydium podtrzymuje pierwszy postulat MKS, że będą podjęte rozmowy tylko z przedstawicielem Rządu posiadającym odpowiednie uprawnienia, co jest warunkiem kontynuowania strajku.
9. Zamierzam się delegatów MKS, że w związku z blokowaniem dróg prowadzących do Stoczni Gdańskiej jeden z delegatów pozostaje na noc.
10. Jutro tj. 22.08.80r. przybędą delegaci Francuskich Związków Zawodowych o godz. 10⁰⁰ i przedstawia swoją petycję.
11. Zakończenie zebrania Prezydium MKS.
o godz. 14³⁰.

97

4

21.08.1980 r.

godz. 1700

lista obecności z zebrania

nr 1 Prezydium MKS

1. Józef Bogdan
2. Krzysztof Henryka
3. Lech Jendruszewski
4. Stefan Tadecki
5. Joanna Guda - Gwarsda
6. Florian Wiśniewski
7. Lewandowski Stefan
8. Przybylski Józef

Protokół z zebrania nr 2
Prezydium M K S

1. Przedstawienie planu zebrania:

a) wybranie przewodniczącego:
ob. Bogdan Lis.

2b) Wybranie protokolanta.

c) Odczytanie protokołu z zebrania nr 1.

d) Wnioski i postulaty:

I. Komunikaty przez mikrofon podaje tyllis
ob. Bogdan Lis i w sprawach b. ważnych
deszek Wateśa.

II. Ogłoszenie decyzji o zakończeniu rokowań
głosowane i wynik podany będzie
do wiadomości ogółu po tyllis przez
Przewodniczącego M K S ob. deszka Wateśę.

III. głosowanie jawne z pisemnym oświadczeniem
osób głosujących i potwierdzenie poprzez
podniesienie ręki.

IV. Wszystkie decyzje, z wyjątkiem ostatecznego
głosowania, podejmować przy 2/3 głosów.

V. Nie dać szansy przemawiania komuś z komisji
młodowej do sali.

Protokół z zebrania nr 2
Prezydium M K S

1. Przedstawienie planu zebrania:

a) wybranie przewodniczącego:
ob. Bogdan Lis.

2b) Wybranie protokolanta.

c) Odczytanie protokołu z zebrania nr 1.

d) Wnioski i postulaty:

I. Komunikaty przez mikrofon podaje tylko
ob. Bogdan Lis i w sprawach b. ważnych
Leszek Wałęsa.

II. Ogłoszenie decyzji o zakończeniu rokowań
głosowane i wynik podany będzie
do wiadomości ogółu po tylko przez
Przewodniczącego M K S ob. Leszka Wałęsę.

III. głosowanie jawne z pisemnym oświadczeniem
osób głosujących i potwierdzenie poprzez
podniesienie ręki.

IV. Wszystkie decyzje, z wyjątkiem ostatecznego
głosowania, podejmować przy 2/3 głosów.

V. Nie dać szansy przemawiania komuś z komisji
mądrej do sali.

VIII. W punkcie informacyjnym będą zbierane postulaty i upoważnienia od zgłaszających się poraz pierwszy delegacji KPS strajkujących zakładów i rejestrowa tych delegacji będzie miała miejsce w punkcie informacyjnym przy sali konferencyjnej. Należy brać do punktu informacyjnym będą kursowali gońcy. Wydawane będą materiały informujące.

3. Zebranie zakończone. (o godz. 2⁴⁵ w nocy).

MKS

101

lista obecności z zebrań 21.08.1980r.
nr 2 Prezydium MKS godz. 11⁰⁰

8

1. Lech Waks
2. Jis Bogdan
3. Lech Jedruszewski
4. Krzysztof Henryka
5. Stefan Tadebski
6. Florian Wiśniewski
7. Wojciech Grumiecki
8. Lewandowski Stefan
9. Przybylski Józef
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14

Tytuł dokumentu: Protokoły posiedzeń Prezydium Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego
Data wystawienia: 21 sierpnia 1980 r.

Opis źródła: Z powodu narastającego kryzysu gospodarczego, którego kulminacją było wprowadzenie od lipca 1980 r. podwyżek cen mięsa i wędlin w sklepach komercyjnych i stołówkach zakładowych wybuchły w Polsce strajki. Protesty w konsekwencji doprowadziły do powstania NSZZ „Solidarność” - pierwszej w krajach komunistycznych, niezależnej od władz, legalnej organizacji związkowej. Ogromne znaczenie w procesie tworzenia się Solidarności miało powstanie Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w Stoczni Gdańskiej. Strajk, który miał kluczowe

znaczenie dla podpisanych przez Międzyzakładowy Komitet Strajkowy późniejszych Porozumień, wybuchł 14 sierpnia. Z czasem protest rozszerzył się na wiele zakładów w całym kraju.

Źródłem zgłoszonym do konkursu są dwa protokoły z zebrań Prezydium Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego z 21 sierpnia 1980 r. wraz z listami obecności. Protokoły sporządzono odrębnie. W treści protokołu podano informacje o: wyborze m. in. przewodniczącego zebrania oraz „komórki spikerskiej” (tj. osoby do odczytywania oficjalnych komunikatów Prezydium MKS-u, a także osoby sprawdzające wiarygodność podawanych informacji). Zapisano tu sprawy organizacyjne działalności Prezydium MKS (m. in. prowadzenie książki wyjść i wejść na teren Stoczni, gromadzenie dokumentacji o represjach w stosunku do delegatów MKS-u, organizacji służby porządkowej, sposób głosowania).

Można tylko przypuszczać, że właśnie dzięki takiej organizacji strajku, jaka została określona w prezentowanych protokołach Prezydium MKS łatwiejsze stało się doprowadzenie do porozumienia w dniu 31 sierpnia 1980 roku pomiędzy MKS-em a komisją rządową.

Miejsce przechowywania źródła (sygnatura): Archiwum Historyczne Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, Zespół akt Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego, Protokoły posiedzeń MKS 21-23 sierpnia 1980, sygn. AKKS/347/1/34

Źródło nr 4

9

25

29

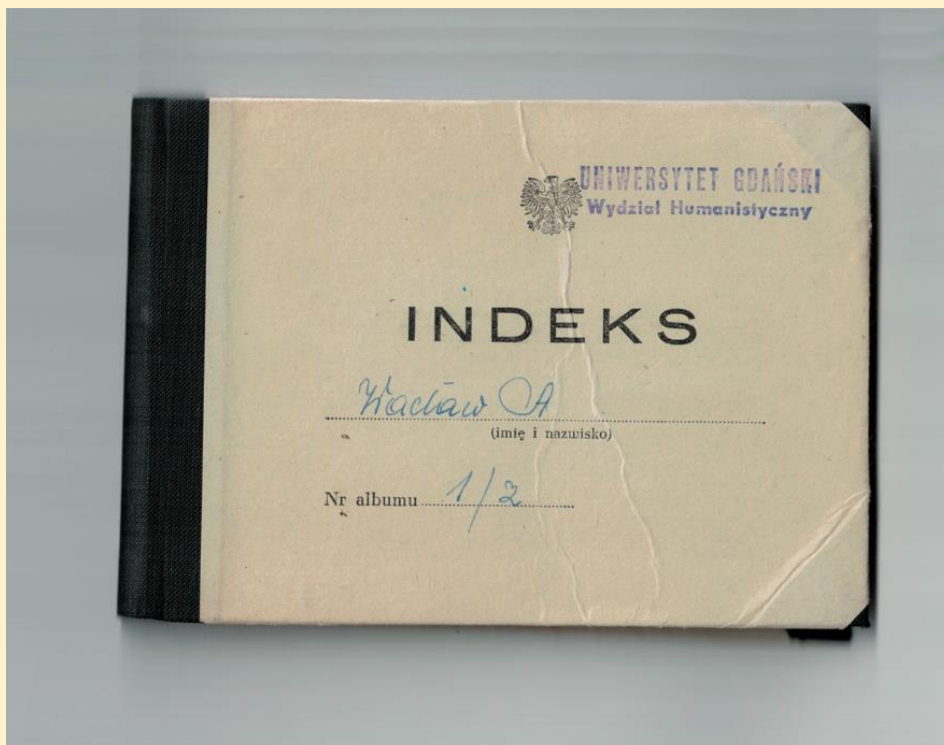
Tytuł dokumentu: Drewniany krzyż, upamiętniający rozpoczęcie budowy portu

Data wystawienia: 1922 rok

Opis źródła: W roku 1922, gdy Gdynia była jeszcze wsią nad brzegiem zatoki stanął krzyż. Miał on być zwiastunem nowej, lepszej przyszłości, która miała zapewnić rozpoczęta w 1921 roku budowa portu. Postawili go robotnicy budujący port jako wotum dziękczynne, ale również dla upamiętnienia doniosłego wydarzenia, jakim było uchwalenie przez Sejm Polski ustawy o Budowie Portu w Gdyni.

Miejsce przechowywania źródła (sygnatura): Archiwum Państwowe w Gdańsku Oddział w Gdyni, sygn. 3/863-28

Źródło nr 5

34 WYŻSZA SZKOŁA PEDAGOGICZNA W GDAŃSKU

Imię i nazwisko Maciej A. Nr albumu 1/2

Przedmiot	Nazwisko wykładowego	Prace kontrolne		
		ocena	data	podpis
Hygiena psychiczna, psychiatria, choroby psychiczne	mgr J. Osimiński			
Choroby psychiczne, choroby psychiczne	mgr J. Osimiński			
Seminarium magisterskie	prof. dr A. Bandura			
Wykład monograficzny Klubu młodych badaczy	prof. dr J. Kubiś			

35 WYŻSZA SZKOŁA PEDAGOGICZNA W GDAŃSKU

Rok studiów IV Rok szk. 1973/74 Semestr II-VI

Zaliczenie						Zaliczenie przedmiotu			
Prace kontrolne			Zajęcia w szkole (laboratoria, ćwiczenia, seminaria)			Ocena		Data	Podpis
ocena	data	podpis	ocena	data	podpis	zaliczenie	egzamin		
						5	dob.	10.11.73	Maciej
			26.02.73		Maciej				Maciej
			24.02.74		Maciej				
			14.03.74		Maciej				
Zaliczono rok studiów <u>IV</u>									
Gdańsk, dnia <u>16.02.74</u>									
						27.02.74			Maciej

Tytuł dokumentu: Indeks pierwszego studenta Uniwersytetu Gdańskiego

Data wystawienia: 7 lipca 1970 r.

Opis źródła: Dokument pochodzi ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Gdańskiego. Jest to indeks pierwszego studenta Uniwersytetu Gdańskiego o numerze albumu 1/Z. Dokument poświadcza rozpoczęcie Studium Zaocznego na kierunku pedagogika na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Gdańskiego.

Dokument ten jest szczególnie, ponieważ ilustruje przełomowy moment rozpoczęcia działalności Uniwersytetu Gdańskiego w lipcu 1970 r.

Druk dokumentu wskazuje Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Gdańsku jako macierzystą uczelnię, ale widnieje na nim pieczęć Uniwersytetu Gdańskiego.

Świadczy to o momencie przekształcenia dwóch innych uczelni wyższych - Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku oraz Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Sopocie w Uniwersytet Gdański oraz trudnościach organizacyjnych związanych z tym procesem.

Indeks został podpisany przez prof. Gotfryda Kupryszewskiego (prorektora WSP w latach 1968-1970 a później prorektora Uniwersytetu Gdańskiego w latach 1970- 1972).

Powstanie w Gdańsku uniwersytetu jest jednym z przełomowych wydarzeń nie tylko dla rozwoju nauk humanistycznych, przyrodniczych i ścisłych, ale również stało się impulsem do ożywienia kultury i gospodarki regionu.

Miejsce przechowywania źródła (sygnatura): MUG/D/1

Źródło nr 6

PREZYDIUM
MIEJSKIEJ RADY NARODOWEJ
w Gdyni

8/2

Protokół

porozumiewawczy pomiędzy delegacją siedmioosobową zakładów pracy Stoczni Komuny Paryskiej, Stoczni Remontowej, Zarządu Portu i Dalmoru, a przedstawicielami Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Gdyni spisany w dniu 15 grudnia 1970r. w Prezydium MRN w Gdyni.

Delegacja zgłasza następujące postulaty pod adresem władz:

1. Zredukowanie rozpiętości zarobków pomiędzy zarobkami pracowników umysłowych /kierownictwa zakładów/ a zarobkami pracowników fizycznych.
2. Wobec prowadzonej podwyżki cen artykułów spożywczych - płace robotników winny być w odpowiedniej wysokości podniesione.
3. Zarobki pracowników fizycznych winny być mniejsze o około 100 zł od zarobków pracowników z wykształceniem średnim zawodowym.
4. Różnica pomiędzy zarobkami pracowników fizycznych i z wykształceniem wyższym winna wynosić około 200 zł.
5. Dyrektor przedsiębiorstwa powinien zarabiać nie więcej niż jeden tysiąc złotych od pracownika z wykształceniem wyższym.
6. Należy bezwzględnie podwyższyć minimalne wynagrodzenia pracowników a przede wszystkim kobiet najniżej zarabiających.
7. Zasiłki chorobowe winny być stu procentowe, tzn. w pełni odpowiadać utraconemu zarobkowi.

Na tym postulaty zakończone.

Gdynia dnia 15 grudnia 1970r.

Przewodniczący
Prezydium Miejskiej Rady Narodowej
podpisz prezes. Prezydium:

[Signature]
[Signature]

podpisy delegacji:

SNP Gmieszkowiak Sławomir
ZPS Horstowski Emilian
Dalmor Krzysztof Bujko
Z.P.G. - Wł. Jirnicki
Wesołowska W.
Dykt. Mysłyszko
Kazaniewicz
Kollides.
[Signature]

Tytuł dokumentu: Protokół porozumiewawczy pomiędzy delegacją siedmioosobową zakładów pracy Stoczni Komuny Paryskiej, Stoczni Remontowej, Zarządu Portu i Dalmoru a przedstawicielami Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Gdyni spisany w dniu 15 grudnia 1970 r. w Prezydium MRN w Gdyni

Data wystawienia: 15 grudnia 1970 r.

Opis źródła: Pojedyncza karta formatu A4, na papierze przebitkowym. Na górze w lewym rogu znajduje się pieczęć „Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Gdyni”, następnie spisany na maszynie

nagłówek, pod nim siedem postulatów delegacji wraz z informacją o ich zakończeniu, oraz data i miejsce spisania protokołu. W dolnej części dokumentu podpisy sygnatariuszy.

Po ogłoszeniu przez władze PRL drastycznej podwyżki cen żywności i opału doszło do wystąpień robotniczych. 15 grudnia 1970 r. pracownicy zakładów gdyńskich uformowali pochód, który udał się pod siedzibę Komitetu Miejskiego PZPR z żądaniem rozmów. Wobec ucieczki I sekretarza robotnicy udali się pod Prezydium Miejskiej Rady Narodowej. Przewodniczący Prezydium Jan Mariański podjął rozmowy z delegatami, którzy wyartykułowali swoje postulaty, które sprowadzały się przede wszystkim do cofnięcia podwyżki i zlikwidowania rażących dysproporcji płacowych.

Jan Mariański zobowiązał się do przekazania robotniczych postulatów władzom zwierzchnim, jednocześnie zaapelował o spokojne oczekiwanie na odpowiedź.

Po zakończeniu rozmów demonstranci udali się na teren „Dalmoru”, gdzie podczas wiecu zapadła decyzja o utworzeniu Głównego Komitetu Strajkowego dla Miasta Gdyni, który wieczorem zebrał się w Zakładowym Domu Kultury Portu Gdynia. W nocy do budynku wtargnęli funkcjonariusze milicji, którzy po brutalnym pobiciu członków komitetu wywieźli ich do więzienia w Wejherowie.

Podpisanie protokołu porozumiewawczego 15 grudnia 1970 r. w Gdyni stanowiło jedno z najważniejszych wydarzeń w historii Grudnia 1970 r. i zarazem w historii Polski drugiej połowy XX wieku. Po raz pierwszy w dziejach PRL robotnicy zorganizowali się w ponadzakładowej organizacji i zasiedli do rozmów z przedstawicielami władzy komunistycznej. Mimo szybkiego zlikwidowania Głównego Komitetu Strajkowego, pamięć o tym wydarzeniu przetrwała w Trójmieście i stanowiła jedno ze źródeł inspiracji strajkujących robotników w 1980 r., doprowadzając do powstania Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w Stoczni Gdańskiej im. Lenina, który również podjął rozmowy z władzami PRL i doprowadził do powstania NSZZ „Solidarność”.

Miejsce przechowywania źródła (sygnatura): Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku, sygnatura: IPN Gd 003/137 t. 8

Źródło nr 7

Kriegssterbefallanzeige

über den

1. Dienstgrad: Matrosen-Gefreiten
2. Truppenteil: Schlachtschiff "Bismarck"
3. Vornamen: Herbert
4. Familienname: G r u n 5. Religion: kath.
6. Letzter inländ. Wohnort: Marienburg/Westpr., Stargarder-Weg 3
7. Todestag und Todesstunde: 27. Mai 1941 -Todesstunde nicht bekannt -
8. Todesort: im Atlantik
9. Todesursache: vor dem Feinde gefallen
10. Geburtstag und -ort: 6. April 1920 in Marienburg
11. Beruf oder Stand: Tapezierer
12. Familienstand: — ledig — ~~verheiratet mit~~
13. Vater: Johann Grun in Marienburg/Westpr., Stargarder-Weg 3
14. Mutter: ?
15. Sonstige Angehörige, soweit hier bekannt: ..

Im Auftrage

K. Hahl

Bu.

1941. 2. 13. 42

Tytuł dokumentu: Zawiadomienie wydane przez Naczelne Dowództwo Wehrmachtu o przypadku zgonu żołnierza mieszkańca Malborka: Marynarza Herberta Grun, który zginął na pancerniku „Bismarck”, na Atlantyku

Data wystawienia: 27.05.1941 r.

Opis źródła: Wybrany dokument pochodzi ze zbiorczych akt stanu cywilnego w Malborku, w których odnaleźć można dokument potwierdzający o zgonie mieszkańca Malborka biorącego udział podczas walk w czasie II wojny światowej. Naczelny Dowódca Wehrmachtu zawiadamia, iż 27 maja 1941 roku na wodach Atlantyku, na pancerniku „Bismarck” zginął marynarz Herbert Grun, urodzony 6 kwietnia 1920 r. w Malborku. Zamieszkały przy ulicy Stargarder-Weg 5. Na dokumencie nie widnieje godzina śmierci poległego.

„Bismarck” jako jeden z największych pancerników niemieckich zbudowanych w Europie był ogromnym zagrożeniem dla floty Wielkiej Brytanii. Uzbrojony w osiem dział 380mm, dwanaście dział 150 mm, szesnaście dział 37mm i 20 mm działek przeciwlotniczych. Zaopatrzony był w 4 samoloty zwiodowe. 27 maja 1941 roku, polski niszczyciel ORP „Piorun” wziął udział w wielkiej operacji przeciwko pancernikowi „Bismarck”. Po stoczonych walkach nie udało się wprawdzie uszkodzić przeciwnika, ale liczne ataki wpłynęły na ostateczną bitwę. Załoga liczyła 2220 osób, spośród, której uratowało się zaledwie 115 marynarzy.

Miejsce przechowywania źródła (sygnatura): Archiwum Państwowe w Malborku; zespół 9/485
Urząd Stanu Cywilnego w Malborku. Akta zbiorcze, sygn. 249

Źródło nr 8

Tytuł dokumentu: Fotografia z ceremonii otwarcia Przekopu Wisły

Data wystawienia: 31 marca 1895 r.

Opis źródła: Fotografia przedstawia ceremonię otwarcia Przekopu Wisły, która odbyła się 31 marca 1895 o godzinie 15.45. Na zdjęciu widoczny jest sam nadprezydent Prus Zachodnich, Gustav von Gossler, który na telegraficzny sygnał cesarza Wilhelma II, własnoręcznie otworzył drogę pierwszym strugom wody wiślanej.

Już w 1768 roku Jan Jerzy de Woyten, major wojsk koronnych, wystosował memoriał do króla Stanisława II Augusta, w którym przedstawił pierwszy znany projekt przekopu. Decyzję o realizacji inwestycji podjęto jednak dopiero w XIX wieku, po serii powodzi, które wyrządziły Żuławom dotkliwe straty. Szczególnie katastrofalna powódź w roku 1888 skłoniła władze pruskie do decyzji o połączeniu Wisły bezpośrednio z Zatoką Gdańską. Przekop miał zmniejszyć zagrożenie powodzią zatorową, umożliwiając swobodne spływanie do Bałtyku lodu i wezbranych wód powodziowych. Spośród wielu projektów przekopu opracowanych w XIX wieku wybrano projekt, który wykonali w 1877 Alsen i Fahl. Bieg nowego koryta wytyczono wzdłuż Przemysławy, średniowiecznej odnogi wiślanej, która w późniejszych latach zanikła.

W czerwcu 1891 roku ruszyły prace ziemne. Pracowało przy nich średnio około 1000 robotników oraz 40 maszyn parowych. W czasie prac przemieszczono siedem milionów metrów sześciennych ziemi. Budowa przekopu, jako bardzo śmiałego zamierzenia hydrotechnicznego, pochłonęła 20 milionów marek. Powstał nowoczesny kanał wodny o długości 7,1 kilometrów, szerokości od 250 do 400 metrów, otoczony wysokimi na 10 metrów wałami przeciwpowodziowymi. Jednocześnie z budową przekopu odcięto śluzami i wrotami przeciwpowodziowymi koryta Wisły Gdańskiej (obecnie Martwa Wisła), Szkarpawy i Nogatu. Zmieniono też przebieg wałów przeciwpowodziowych. Zbudowanie przekopu Wisły skróciło bieg rzeki o około 10 kilometrów, zwiększając spadek jej końcowego odcinka. Zmniejszyła się powierzchnia dorzecza Wisły, od której odcięto zlewnię Motławy z jej dopływami. Istotną zmianę stanowiło tworzenie się stożka usypowego, powiększanego przez

niesione i odkładane przez wody Wisły rumowisko rzeczne. Od momentu przekopania nowego ujścia linia brzegowa w jego rejonie odsunęła się o około 3 kilometry w stronę Bałtyku.

Kosztowna inwestycja opłaciła się – zagrożenie powodziowe zostało bardzo zmniejszone, co pozwoliło uniknąć kolejnych strat materialnych, społecznych i ekologicznych. W wyniku budowy przekopu powstała Wyspa Sobieszewska, a dla Świbna nastały lepsze czasy – wzrosło zapotrzebowanie na marginalne do tej pory profesje, zwiększyła się też liczba mieszkańców. Wioska zyskała nawet połączenie kolejowe (wąskotorowe) z Gdańskiem (Gdańska Kolej Dojazdowa), zlikwidowane w okresie powojennym.

Miejsce przechowywania źródła (sygnatura): Archiwum Państwowe w Gdańsku, Kolekcja fotogramów i eksponatów, sygnatura APG 1158/1/56,1

Źródło nr 9

prośbą
Sopot, dnia 1 lipca 1952r. 41/52

Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej
Wojewódzka Komisja Planowania Gospod.

G d a n s k

Uprzejmie prosimy o wyrażenie zgody na oddanie Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w trwały Zarząd i użytkowanie budynku "Zbrojowni", Baszty Słomianej" w Gdansk przy ul. Targ Węglowy i działek przyległych przy ul. Tkackiej od Nr 1 do 6 w Gdansk zapisanych w księgach wieczystych:

tom 1	karta 1	Reehstadt
"	" 6 Gr.	Schermachergasse
"	" 3 Gr.	Wollwebergasse
"	" 8 Gr.	Wollwebergasse
"	" 25 Gr.	Wollwebergasse
"	" 13 Gr.	Wollwebergasse
"	" 6 Gr.	Wollwebergasse

Nr milicyjne tych nieruchomości są następujące:

parcele Nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, przy ul. Tkackiej, oraz "Zbrojownia" i Baszta Słomiana" przy Targu Węglowym bez numeru milicyjnego, oznaczone numerami hipotecznymi: 370, 371, 372, 373, 374, 375. Numer hipoteczny "Zbrojowni" 369, Baszty Słomianej: 396.

Uzasadnienie

wymienione nieruchomości są własnością Skarbu Państwa i znajdują się w Zarządzie Prezydium M.R.N. w Gdansk, które pismem z dnia 1.II.1952r. Nr G.K.IV. 31/42/52, wyraziło zgodę na oddanie wymienionych nieruchomości do użytku.

W budynkach "Zbrojowni", "Baszta Słomiana" i na działkach przy ul. Tkackiej od 1 do 6 mieścić się będzie Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych. Na odbudowę i urządzenie Szkoły przewidziane są kredyty Ministerstwa Kultury i Sztuki, przewidziane w planie inwestycyjnym 1952 roku.

Wobec tego, że wspomniane obiekty będą w całości użytkowane przez PWSPP zachodzi konieczność wystąpienia z wnioskiem do Ministerstwa Gospodarki Komunalnej o oddanie nam omawianych nieruchomości w trwały zarząd i użytkowanie.

Nadmieniamy, że nie wystąpiliśmy z odrębnym wnioskiem do Konserwatora Wojewódzkiego przy P.W.R.N. w Gdansk o uzyskanie Jego zgody na oddanie potrzebnych nam, o charakterze zabytkowym nieruchomości.

Uprzejmie prosimy o traktowanie sprawy jako b. pilnej, z uwagi na konieczność dokonania w najbliższym czasie inwestycji.-

- Załączniki: 1. Odpis pisma P.M.R.N. Gdansk z dnia 1.II.1952r. Nr GK.IV/31/42/5
2. Wyciągi z matryki (7 egz.)
3. Kopia z mapy katastralnej (7 egz.)
4. Plan sytuacyjny

Załączniki od Nr 2 do 4 przesłamy z prośbą o zwrot po ich wykorzystaniu.-

Dyrektor Administracyjny

Klim
(Klimczak Cecylia)

o d p i s

Prezydium
WOJEWODZKIEJ RADY NARODOWEJ
w Gdańsku
Wojewódzka Komisja Planowania Gospodarczego

Gdańsk, dnia 27 stycznia 1953r.

Nr L-5-7-53 r.-

Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plas-
tycznych

S o p o t .
ul. Westerplatte 24

W odpowiedzi na Wasze pisma z dnia 1.7.1952r. Nr.11/17/26/41/52 oraz z dnia 22.bm. Nr.III/26/58/53 Wojewódzka Komisja Planowania Gospodarczego w porozumieniu z Wydziałem Budownictwa przy Prezydium W.R.N. w Gdańsku, przesyła poniżej opinię przewidzianą jako załącznik do postępowania o przekazanie nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych - dekretem z dnia 26.4.1949r.
(tekst jednolity Dz.U.R.P. Nr.4 poz.31, z 1952 r.)

Wojewódzka Komisja Planowania Gospodarczego w Gdańsku nie ma zastrzeżeń odnośnie przekazania na własność Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Sopocie niżej opisanych nieruchomości położonych na terenie m. Gdańska.

- 1) Zabytkowej "Zbrojowni" - położonej przy ul. Targ Węglowy na parceli oznaczonej Nr.hipotecznym 369; o powierzchni 0,2429 ha.
- 2) Zabytkowej Baszty Słomianej* - położonej przy ul. Wełniarskiej oznaczonej Nr.hipotecznym parceli 296 - o powierzchni 0,0123 ha.
- 3) 5 parcel przy ul. Tkackiej Nr.1, 2/3, 4, 5, 6/7 oznaczonych Nr. hipotecznymi 370,371/372,374,375/6 art.matrykuły 1738, 1740, 1741, 1742, i 1743 Nr. karty 15, łączna powierzchnia, wymienionych parcel wynosi 0.1161 ha.

Szczegółowy opis nieruchomości na kopiach z map katastralnych (w 7 egzemplarzach), stanowiących załączniki do powyżej opinii.

Przekazanie Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Sopocie powyższych nieruchomości nie koliduje z planem zabudowy Gdańska jak również zgodne jest z planem zagospodarowania, który przewiduje umieszczenie uczelni w tej części miasta.

ZA PREZYDIUM
WOJEWODZKIEJ RADY NARODOWEJ

/s/ Feder Henryk/
Przewodniczący

Wojewódzkiej Komisji Planowania Gosp.

RE/BB.-

Za zgodność
Sędzi
1. Vm 1953.

Tytuł dokumentu: Przekazanie budynku „Zbrojowni” pod siedzibę Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Gdańsku

Data wystawienia: 1952-1953

Opis źródła: Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych (PWSSP) została założona w 1945 r., w Sopocie przez grupę artystów: Janusza Strzaleckiego, Krystynę Ładę-Studnicką, Juliusza Studnickiego, Józefę Wnuk, Jacka Żuławskiego, Hannę Żuławską i Mariana Wnuka. Pierwotnie Uczelnia mieściła się w pięciu budynkach, rozrzuconych na terenie Sopotu. Budynki te – w większości wille mieszkalne – były nieprzystosowane do warunków szkolnych i utrudniały pracę.

W tym czasie odbudowano budynek Wielkiej Zbrojowni w Gdańsku, która pierwotnie miała być przekazana Muzeum Miejskiemu. Jednak z powodu braku środków finansowych musiała zrezygnować z obiektu.

W roku 1952 PWSSP skierowało pismo do Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku z prośbą o przekazanie Uczelni budynków Wielkiej Zbrojowni, Baszty Słomianej i działek przyległych przy ulicy Tkackiej od nr 1-6. Ostatecznie, po licznych ekspertyzach w roku 1953 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku przychyliło się do prośby i przekazując na własność wyżej wymienione budynki.

Uczelnia przeniosła się tu ostatecznie w maju 1954 roku, zajmując górne kondygnacje. Przyziemie początkowo nadal było wykorzystywane do celów wystawienniczych, a z czasem przeznaczono je na cele handlowe. W Sopocie pozostały jedynie pracownie rzeźby.

W Archiwum Akademii Sztuk Pięknych zachowała sięteczka zawierająca korespondencję między PWSSP, a Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku w sprawie założeń budowlanych i dalszego przeznaczenia pomieszczeń „Zbrojowni” pod funkcje dydaktyczne. Prezentowane obiekty to dwa odpisy. Pierwszy: wszczynający starania Uczelni o przyznanie budynków oraz drugi: pismo końcowe z wydaną pozytywną decyzją.

Miejsce przechowywania źródła (sygnatura): Archiwum Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku